

Özgecılık Davran??? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Özgecılık Davran??? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=28828>

Özet

Özgeçilik Davranış Ölçeği, Durmuş Ümmet tarafından 2012 yılında geliştirilen bir psikolojik ölçektir. Bu ölçek, özellikle üniversite öğrencilerinin özgeçilik davranışları, yani başkalarına karışık yardım etme eğilimlerini ve bu davranışları çeşitli boyutları değerlendirme amacıyla tasarlanmıştır. Ölçek, 7 alt boyutu ve toplam 38 maddesi ile kapsamlı bir yapı sunmaktadır. Geçerlik çalışmaları faktör analizi ile desteklenmiş, güvenirlilik analizleri ise yüksek Cronbach Alpha, Guttman ve Spearman Brown katsayıları ile ölçeğin tutarlılığını ortaya koymuştur. Ölçek, 5'li Likert ölçeği formatında uygulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Özgeçilik, Altruizm, Psikolojik Ölçek, Davranışsal Ölçek, Ümmet, Likert Ölçeği, Transaksiyonel Analiz, Yaşam Doyumu.

Yazarlar

Durmuş ÜMMET

Amaç

Özgeçilik Davranış Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin, özellikle üniversite öğrencilerinin, başkalarına yönelik yardımsever ve fedakar davranışları sistematik bir şekilde ölçmektir. Ölçek, özgeçiliğin farklı boyutları ele alarak, bu karmaşık sosyal davranışın altında yatan motivasyonlar ve tezahürlerini anlamaya çalışır.

Ölçeğin geliştirilme sürecinde, transaksiyonel analiz ego durumları ve yaşam doyumu gibi psikolojik yapılarla ilişki incelenmiştir. Bu bağlamda, ölçek, özgeçilik davranışın bireylerin içsel durumları ve genel yaşam memnuniyetleri ile nasıl bir etkileşim içinde olduğunu araştırmacılara sunma potansiyeline sahiptir.

Yapı

Ölçek, bireylerin kendi çabalarından ziyade başkalarının yararına gözetilen özgeçici davranışları ölçmeye odaklanmıştır. Bu yapı, genellikle karışık yardım etme, fedakarlık ve başkalarının iyiliğine yönelik eylemleri kapsar. Ölçek, bu genel yapıyı daha detaylı incelemek üzere 7 farklı alt boyutta organize edilmiştir.

Bu alt boyutlar, özgeçiliğin çeşitli tezahürlerini yansıtır: Gönüllü faaliyetlere katılım, maddi yardım, travmatik durumlarda yardım, yaşı/hastalara yardım, fiziksel güce dayalı yardım,

edilim sürecinde yardım ve yakınlık duygusundan kaynaklanan yardım. Bu alt boyutlar, bireylerin farklı sosyal bağlamlarda sergiledikleri yardımsever davranışları ayrıtırmayı ve daha derinlemesine analiz etmeyi mümkün kılar.

Geçerlik

Özgeçilik Davranış Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları kapsamında faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi, ölçek maddelerinin hangi alt boyutları temsil ettiğini ve bu alt boyutların teorik olarak beklenen yapıyla ne kadar uyumlu olduğunu belirlemek için kullanılan istatistiksel bir yöntemdir. Bu analiz, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı ne derece doğru ve tutarlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir.

Yapılan faktör analizi sonuçları, ölçeğin 7 alt boyutlu yapıyı destekleyerek, her bir alt boyutun özgeçilik davranışının belirli bir yönünü temsil ettiğini doğrulamıştır. Bu durum, ölçeğin yapı geçerliğine önemli katkı sağlamaktadır ve ölçeğin farklı özgeçilik türlerini ayırt etme yeteneğini güçlendirmektedir.

Güvenirlik

Özgeçilik Davranış Ölçeği'nin güvenirlik analizleri, ölçeğin iç tutarlılığının yüksek olduğunu ve sosyal bilimlerde kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermiştir. Elde edilen güvenirlik katsayıları, ölçek maddelerinin birbirleriyle tutarlı olduğunu ve aynı yapıyı ölçtüğünü işaret etmektedir.

Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri **,931** olarak bulunmuştur ki bu, mükemmel bir iç tutarlılık düzeyine işaret eder. Ayrıca, toplam Guttman değeri **,892** ve toplam Spearman Brown değeri **,892** olarak hesaplanmıştır. Bu yüksek güvenirlik katsayıları, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı madde setleriyle uygulandığında benzer sonuçlar verme olasılığının yüksek olduğunu ve dolayısıyla ölçümlerin kararlı olduğunu göstermektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirme sürecinde, maddelerin altında yatan boyutları keşfetmek ve ölçeğin yapısal geçerliğini sağlamak amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Bu analiz sonucunda, **Özgeçilik Davranış Ölçeği**'nin 7 ayrı alt boyuttan ve toplam 38 maddeden oluştuğu belirlenmiştir. Bu alt boyutlar, özgeçiliğin farklı yönlerini temsil eden ve birbirini tamamlayan yapıları ortaya koymaktadır.

Alt boyutların belirlenmesi, ölçeğin sadece genel bir özgeçilik puanı vermekle kalmayıp, aynı zamanda bireylerin hangi spesifik yardım davranışlarında daha edimli olduklarını da analiz etmeye olanak tanır. Her bir alt boyut, belirli bir yardım etme biçimine odaklanarak, ölçeğe zengin

bir detay ve analitik derinlik kazandırmıtır.

Enstrüman

Test Türü: Geliştirme

Format: 5'li Likert ölçe?i (1= hiç katılmıyorum - 5= tamamen katılıyorum)

Mevcut Diller: Türkçe

Popülasyon Grubu: Üniversite öğrencileri

Ya? Grubu: Genç Yetkinler (yaklaşık 18-25 ya?)

Popülasyon Detayları: Ölçek, üniversite öğrencilerinin özgecılık davranışları incelemek amacıyla Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde yapılan bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Kendini bildirim anketi, 7 alt boyut ve 38 madde içeren, 5'li Likert tipinde derecelendirme.

Anahtar Kelimeler

Özgecılık Davranış, Psikometri, Güvenirlilik Analizi, Geçerlik Analizi, Faktör Analizi, Likert Ölçe?i, Sosyal Psikoloji, Yardım Davranışları.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Mevcut Değil

Kurumsal E-posta Adresleri: dummet@marmara.edu.tr

Yazın Adresi: Mevcut Değil

Şinler ve Ücret ile Test Yı?ı

Özgecılık Davranış Ölçe?i, 2012 yılında bir doktora tezi kapsamında geliştirilmiştir. Ölçe?in akademik ve araştırmaya amaçlı kullanımı için genellikle yazardan izin alınması tavsiye edilir. Ticari veya geniş ölçekli uygulamalar için yazarla iletişime geçmek zorunlu olabilir. Ölçe?in kullanımı için herhangi bir ücret belirtilmemiştir; ancak detaylı bilgi ve kullanım koşulları için sorumlu yazar Durmuş ÜMMET ile doğrudan iletişime geçilmesi önerilir.

Referanslar

Ümmet, D. (2012). *Üniversite öğrencilerinde özgeçilik davranışın transaksiyonel analiz ego durumları ve yaşam doyumu bağlamında incelenmesi* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Ölçeğin orijinal doktora tezine YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerinden erişilebilir: tez.yok.gov.tr

Ölçeğin PDF dosyalarını aşağıdaki bağlantılardan indirebilirsiniz:

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

[ozgecilik-davranisi-olcegi-toad.pdf](#)

Özgeçilik Davranış Ölçeği Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

7 alt boyut ve 38 madde

Gönüllü faaliyetlere katılım (7m):

Maddi Yardım (6m): Maddi yetersizliği olan kişilere para yardımında bulunurum.

Travmatik Durumlarda Yardım (6m): Bir yakının kaybetmesi kişileri teselli etmeye çalışırım.

Yaşlı/hastalara yardım (4m): Elinde alveri torbası gibi aklı eyleye taahhüt eden yaşı/hasta kimselere yardım ederim.

Fiziksel güce dayalı yardım (5m): Yakınlarımızın ihtiyaçları olduysa elimden gelen tamir, tadilat gibi işlerine yardımcı olurum.

Eğitim sürecinde yardım (5m): Maddi imkansızlığı olan çocukların eğitimli sınıflara hazırlanmalarına yardımcı olurum.

Yakınları duygusundan kaynaklanan yardım (5m): Komşu, akraba gibi yakınlarımızın ev işlerine yardımcı olurum.